

Natuurtoets

Natuurtoets bedrijvenpark Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Opdrachtgever

Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

Status

Definitief

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Natuurtoets bedrijvenpark Ambachtse- zoom, Hendrik-Ido-Ambacht

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -
beleid

Projectcode	Datum	Status
16-458	26 oktober 2017	Definitief

Auteur[s]

Ing. M.G. (Mark) Hoksberg

Tweede lezer

Drs. I. (Iwan) Veeman

Opdrachtgever

Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Hoksberg, M.G. (2017). Natuurtoets bedrijvenpark Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 16-458. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doelstelling	3
1.2 Huidige situatie	4
1.3 Voorgenomen ontwikkelingen	5
1.4 Opzet onderzoek	6
2. Wettelijk kader	7
2.1 Wet natuurbescherming	7
2.2 Onderzoeksmethode	7
3. Resultaten	10
3.1 Flora	10
3.2 Vleermuizen	10
3.3 Overige zoogdieren	14
3.4 Broedvogels	15
3.5 Amfibieën	17
3.6 Vissen	17
3.7 Overige soorten	18
3.8 Conclusie aanwezige beschermde soorten	19
4. Geraadpleegde bronnen	20

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht heeft Ecogroen een actualiserende natuurtoets uitgevoerd ter voorbereiding van de uitvoering van het vastgestelde bestemmingsplan 'Bedrijvenpark Ambachtsezoom' te Hendrik-Ido-Ambacht. Hierbij worden de voorgenomen werkzaamheden getoetst aan de Wet natuurbescherming (onderdeel soortbescherming).

De Wet natuurbescherming verplicht vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de soortbescherming en gebiedsgerichte natuurbescherming.

Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Aan de zuidkant van Hendrik-Ido-Ambacht wordt een nieuw bedrijventerrein aangelegd, genaamd bedrijvenpark Ambachtsezoom. De oppervlakte is 20 hectare. Het betreft nu grotendeels open gras- en akkerland met smalle kavelslootjes. Binnen de bestemmingsplangrenzen ligt een bewoond erf, enkele kassen en schuren en diverse beplantingen (met name langs de randen). Voor een separate bestemmingsplanprocedure is ook het bewoonde erf De Baak 16 toegevoegd aan het onderzoek. De gemeente heeft al diverse voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd. Voor de verdere realisatie is het nodig om alle bebouwing binnen het plangebied te amoveren, watergangen te verleggen en 338 bomen te kappen.

Soortbescherming

- In het plangebied zijn in de te slopen gebouwen en de 338 te kappen bomen geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Het erf De Baak 16, de schuren achter De Baak 12 en de schuur achter op De Baak 8 kunnen zonder nadere maatregelen voor vleermuizen worden afgebroken. De Baak 28 dient nog nader onderzocht te worden. Ook de voorgenomen bomenkap gaat niet gepaard met schade aan verblijfplaatsen van vleermuizen. In het plangebied zijn geen vliegroutes en/of onmisbaar foerageergebied aangetroffen.
- In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen of leefgebied aangetroffen van zoogdieren, amfibieën en vissen waarvoor een ontheffingsplicht geldt.
- Op de Baak 28 is een aantal paren Huismus aanwezig. De nestplaatsen van deze soort zijn jaarrond beschermd. Er zijn verder geen jaarrond beschermde vogelnesten aangetroffen in gebouwen of in de 338 te kappen bomen in het plangebied. De Baak 28 dient nog nader op nesten en/of broedplaatsen van Kerkuil te worden onderzocht.
- Verder zijn allerlei algemene broedvogels van bosschages, houtwallen, slootkanten en agrarisch gebied aangetroffen en te verwachten;
- Groeiplaatsen, leefgebied of exemplaren van beschermde flora, reptielen en ongewervelden zijn niet aangetroffen.

Advies

- Er dient voor De Baak 28 nog nader veldonderzoek plaats te vinden.
- Voor Kleine modderkruiper en Bittervoorn geldt dat er een ontheffing is verleend die geldig is tot 1 januari 2019. Ook al zijn deze vissoorten niet meer beschermd; de voorschriften dienen volgens het overgangsrecht te worden opgevolgd. Door een wijzigingsverzoek kan aan bevoegd gezag gevraagd worden om de soorten te schrappen uit de ontheffing.
- De verleende ontheffing voor Huismus voor De Baak 28 geldt (krachtens het overgangsrecht in de Wet natuurbescherming) eveneens tot 1 januari 2019. Als de sloop dan nog niet is uitgevoerd dient opnieuw een inventarisatie uitgevoerd te worden, gevolgd door een ontheffingsaanvraag.
- De mitigerende maatregelen die nodig zijn om de ontheffing te kunnen gebruiken dienen nog te worden uitgevoerd.
- Er is leefgebied van allerlei algemene kleine zoogdieren, amfibieën en vissen aanwezig in het plangebied. In het kader van de zorgplicht adviseren we om deze dieren waar mogelijk te ontzien. Dit kan veelal door niet te werken in kwetsbare periodes zoals voortplanting en winter. September en oktober zijn de meest geschikte maanden voor het dempen van sloten en het uitvoeren van grondwerk.
- De kap van de 338 bomen kan worden uitgevoerd zonder dat speciale maatregelen of een ontheffing noodzakelijk zijn. Wel dient rekening te worden gehouden met algemene broedvogels. Werkzaamheden die broedbiotopen van alle aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na eind juli of het plangebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Wilde eend kan al in februari broeden terwijl Turkse tortel tot in december broedt. Een broedvogelcheck kan uitkomst bieden.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

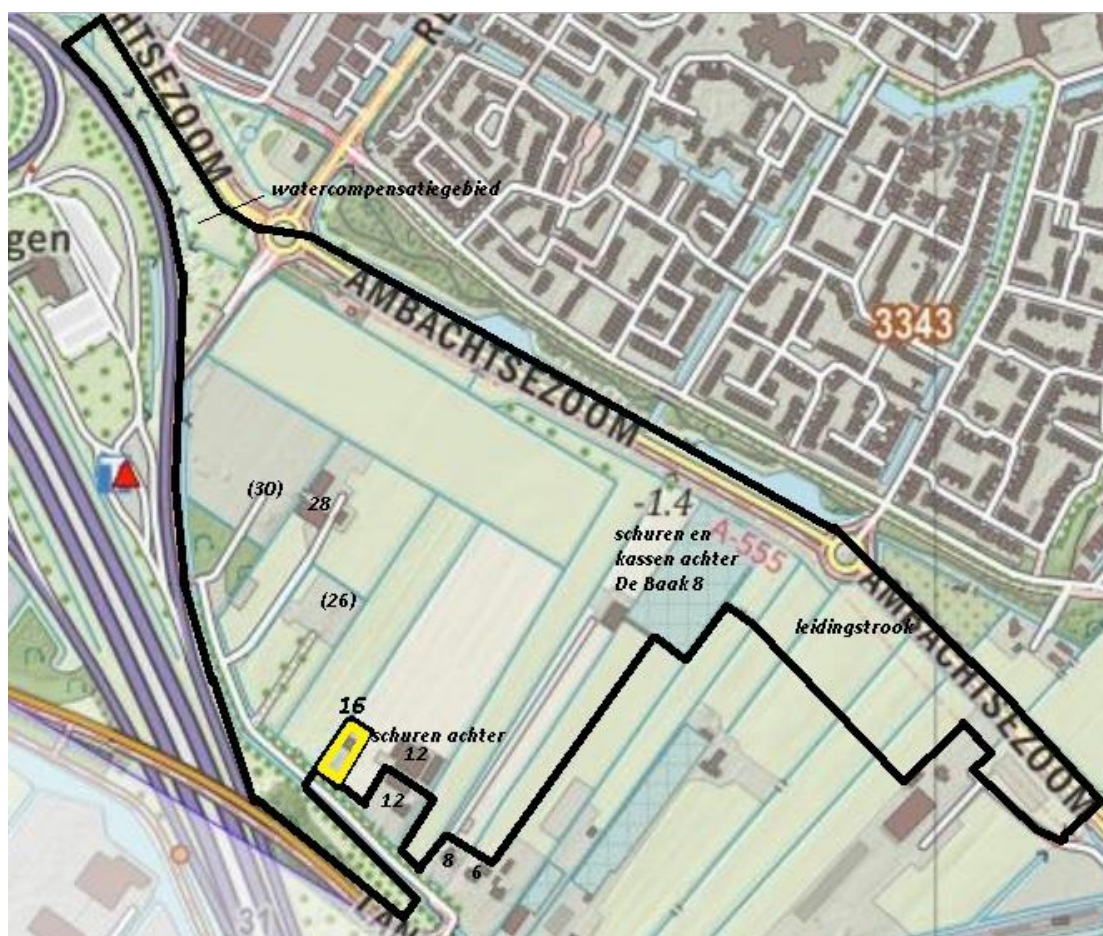
Ten behoeve van het bestemmingsplan Ambachtsezoom, het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan voor perceel De Baak 16 en bijbehorende voorbereidende werkzaamheden zijn door Ecogroen sinds 2011 diverse onderzoeken uitgevoerd in het kader van de destijds vigerende Flora- en faunawet en Nb-wet. Een deel van de voorbereidende werkzaamheden is reeds uitgevoerd, zoals het slopen van een glastuinbouwbedrijf en het ruimen van een oude gasleiding. Het bestemmingsplan is in 2015 echter vernietigd door de Raad van State. Inmiddels heeft de gemeenteraad van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht een nieuw bestemmingsplan vastgesteld. Hieraan hebben de diverse eerdere onderzoeken en natuurtoets ten grondslag gelegen.

Omdat inmiddels de Wet Natuurbescherming in werking is getreden en er in de komende jaren diverse nieuwe voorbereidende en uitvoeringwerkzaamheden aan de orde komen is besloten de natuurtoets te actualiseren en bij te werken met de meest recente onderzoeksgegevens. In dit rapport wordt in beeld gebracht welke beschermde soorten in (de invloedssfeer) van het plangebied voorkomen en wat de effecten kunnen zijn van de voorgenomen ontwikkelingen.

1.2 Huidige situatie

Aan de zuidkant van Hendrik-Ido-Ambacht wordt een nieuw bedrijventerrein aangelegd, genaamd bedrijventerrein Ambachtsezoom. Het terrein wordt begrensd door de Ambachtsezoom, de westkant van het kavel Rijdsdijk, de Langeweg, De Baak, de A16 en de Reeweg. De oppervlakte is 20 hectare. Het betreft nu grotendeels open gras- en akkerland met smalle kavelslootjes.

Binnen de bestemmingsplangrens ligt één bewoond adres: De Baak 28. Overige bebouwing binnen de plangrens betreft oude schuren achter De Baak 12 en een kassencomplex met schuur achter De Baak 8. Langs de randen van het gebied en rondom de erven is opgaande beplanting aanwezig. Ook zijn er nog een dubbele en een enkele bomenlaan aanwezig langs de oprit van twee al geamoveerde erven; respectievelijk De Baak 26 en 30. Voor een in voorbereiding zijnde bestemmingsplanprocedure is het perceel De Baak 16 aan het onderzoeksgebied toegevoegd. De huisnummers en de in de tekst gebruikte aanduidingen zijn weergegeven op de kaart in figuur 1.1.

figuur 1.1: Plangebied bedrijventerrein Ambachtsezoom in de huidige situatie. De huisnummers tussen haakjes zijn reeds afgebroken. De Baak 16 (separate bestemmingsplanprocedure) is met een geel kader aangegeven.

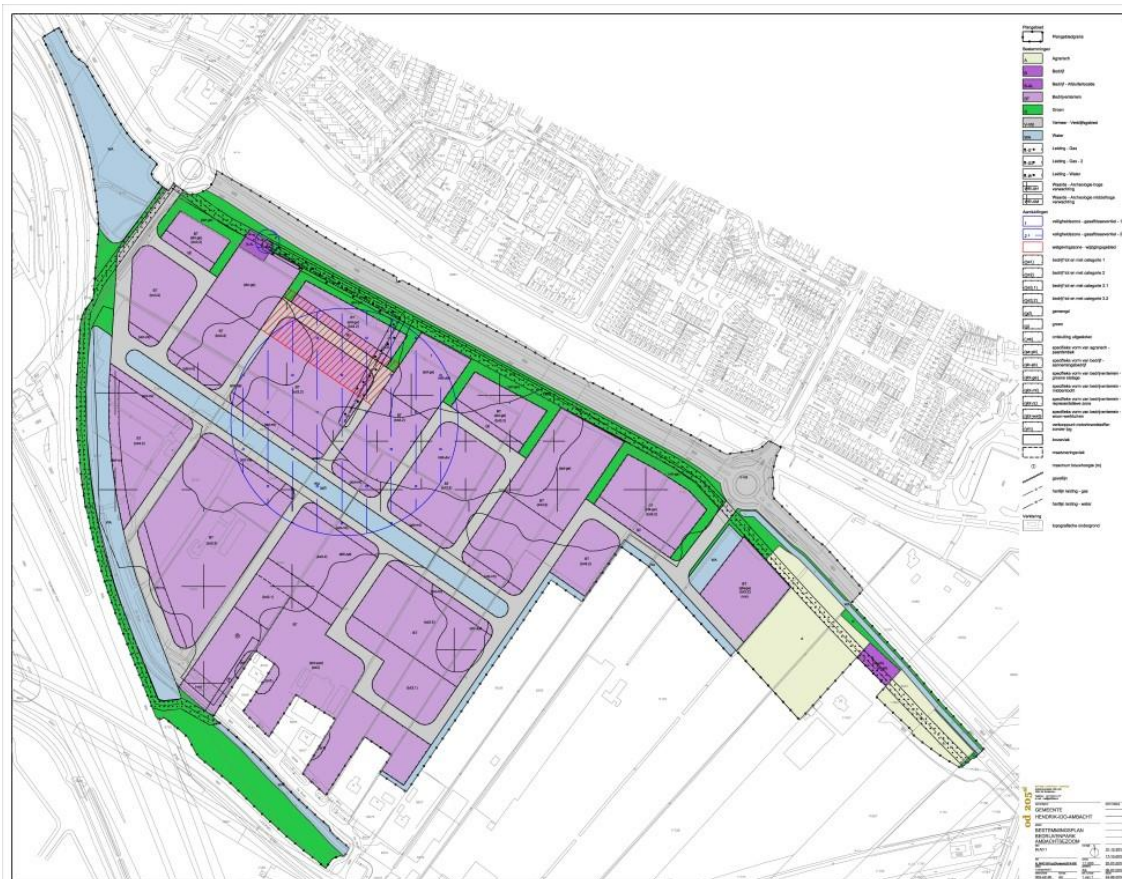
1.3 Voorgenomen ontwikkelingen

De gemeente heeft al diverse voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd zoals het slopen van kassen en twee erven. Voor de verdere realisatie is het nodig om alle bebouwing binnen het plangebied te amoveren, watergangen te verleggen en 338 bomen te kappen. De kapopgave en de watergangen zijn weergegeven op figuur 1.2.

Er wordt een grote centrale waterpartij aangelegd. Na het bouwrijp maken en realisatie van de infrastructuur worden kavels uitgegeven, die een groen karakter krijgen. Er worden minimaal 376 bomen herplant.

Figuur 1.2: Bomen die niet behouden blijven. Bron: Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht.

Figuur 1.3: Bestemmingsplangebied Bedrijvenpark Ambachtsezoom en verbeelding toekomstige bestemmingen. Bron: Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. Uitgebreid na te lezen via www.ruimtelijkeplannen.nl.

1.4 Opzet onderzoek

De natuurtoets is gebaseerd op diverse veldonderzoeken, voorgaande rapportages sinds 2011, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van de toegepaste wet- en regelgeving. In hoofdstuk 3 worden effecten op beschermde soorten beschreven en worden de voorgenomen werkzaamheden ten behoeve van de ontwikkeling van het bedrijventerrein getoetst aan de Wet natuurbescherming. Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen (waar mogelijk) kunnen worden genomen om overtreding van de wet te voorkomen.

2. Wettelijk kader

2.1 Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (Staatsblad 2016) regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden. In dit rapport gaan wij in op soortbescherming. Conform de vraagspecificatie gaan we niet in op gebiedsbescherming en de bescherming van houtopstanden. Voor de volledige wettekst van de Wet natuurbescherming verwijzen wij naar: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-01-01>. In onderstaand kader 2.1 geven we een samenvatting van de relevante wetteksten.

Kader 2.1 Soortbescherming Wet natuurbescherming

Artikelen 3.1 tot en met 3.11 van de Wet natuurbescherming regelen de bescherming van soorten. De bescherming is opgedeeld in vijf categorieën met soorten:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 3.1 Wet natuurbescherming), in de praktijk onderverdeeld in:
 - Vogels met jaarrond beschermde nesten zoals Huismus, Gierzwaluw en Buizerd, en
 - Overige vogels wier nesten alleen tijdens het broedseizoen (periode van nestbouw, eileg, broeden en voeren van de jongen op het nest) zijn beschermd;
- Soorten van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I) zoals bedoeld in artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming;
- Overige nationaal beschermde soorten (artikel 3.10 Wet natuurbescherming), onderverdeeld in:
 - Soorten waarvoor provinciaal geen vrijstelling geldt, en
 - Soorten waarvoor provinciaal wel vrijstelling geldt.

Soorten die op nationaal niveau beschermd zijn, kunnen ingedeeld worden in twee categorieën. Provincies mogen besluiten om bepaalde soorten vrij te stellen van bescherming in het kader van ruimtelijke ingrepen, beheer en onderhoud. In de meeste provincies (zo ook Zuid-Holland) geldt - onder andere voor ruimtelijke ontwikkelingen - een vrijstelling voor een selectie van zoogdieren en amfibieën. Voor de overige soorten gelden vergelijkbare verboden (zie artikel 3.10) als voor soorten van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en geldt eveneens een strikte beschermingsstatus.

Voor het overtreden van verbodsartikelen bij ruimtelijke ingrepen is het noodzakelijk om ontheffing aan te vragen bij bevoegd gezag (veelal de provincie waarbinnen de ingreep plaatsvindt). Voor het verkrijgen van een ontheffing dient een uitgebreide rapportage opgesteld te worden waarin o.a. wordt aangegeven hoe gezorgd wordt dat schade tot een minimum beperkt blijft en of compenserende maatregelen aan de orde zijn.

2.2 Onderzoeksmethode

De voorgenomen plannen zijn mogelijk in strijd met de Wet natuurbescherming. Daarom is veldonderzoek uitgevoerd naar de aanwezige of te verwachten beschermde waarden binnen de invloedssfeer van de voorgenomen activiteiten.

Voorgeschiedenis

In 2011 is een quickscan uitgevoerd, waarbij het hele plangebied inclusief De Baak 8 en 16 bezocht is. Aan de hand van de resultaten is een ontheffing van de toen vigerende Flora- en Faunawet aangevraagd voor Huismus, Bittervoorn en Kleine modderkruiper. De ontheffing is verleend onder kenmerk

FF/75C/2013/0270 en geldt tot en met 1 januari 2019. De bepalingen blijven volgens het overgangsrecht in de huidige Wet Natuurbescherming onverminderd van kracht, ook al zijn Bittervoorn en Kleine modderkruiper niet langer beschermde soorten.

Het vorige bestemmingsplan is in december 2015 door de Raad van State vernietigd omdat het strijdig werd geacht met provinciaal beleid. Nu is in december 2016 een nieuw bestemmingsplan Bedrijvenpark Ambachtsezoom vastgesteld door de gemeenteraad van Hendrik-Ido-Ambacht. In het kader van de voorbereidende werkzaamheden voor de aanleg is de natuurtoets aangepast aan de inwerkingtreding van de nieuwe Wet Natuurbescherming, geactualiseerd en aangevuld met de meest recente veldonderzoeken.

Quickscan veldbezoek

Deze ecologische beoordeling is (naast eerdere veldbezoeken en rapporten) grotendeels gebaseerd op een veldbezoek op 24 april 2017. Daarbij is het gehele akker- en weilandengebied onderzocht, alsmede de bomenrijen rondom het plangebied. Niet alle erven en opstallen zijn deze keer bezocht. Wel zijn bezocht het bewoonde adres De Baak 16 en de in het verleden geamoveerde erven De Baak 26 en 30, waarvan nog enige beplanting en bestrating resteert. Op 20 september 2017 zijn de kassen en loods van De Baak 8 alsnog bezocht voor een quickscan veldbezoek, evenals de bomen rondom het gehele plangebied.

De bomen in en langs de randen van het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van vogels en op de aanwezigheid van boomholtes en hun geschiktheid als potentiële vaste verblijfplaats voor vleermuizen. Ook zijn de aanwezige bomenlanen en wateren beoordeeld op hun geschiktheid als vliegroutes voor vleermuizen. De watergangen in het plangebied zijn beoordeeld op potentieel leefgebied van kleine zoogdieren, amfibieën en vissen. Daarnaast is het hele plangebied onderzocht op potentieel geschikt leefgebied voor overige soorten als beschermde ongewervelden en reptielen.

Op 26 oktober 2017 zijn de schuren achter De Baak 12, het watercompensatiegebied en de leidingstrook van de gasleiding langs de Ambachtsezoom bezocht door een ecooloog van Ecotierra ecologisch advies.

Het erf De Baak 28 is sinds 2012 niet bezocht in verband met het ontbreken van overeenstemming tussen eigenaren en gemeente. Om aanwezigheid van beschermde soorten te kunnen uitsluiten moeten de onderzoeksgegevens voor deze locatie te zijner tijd bijgewerkt worden.

Naast de informatie uit het veldbezoek is gebruik gemaakt van bestaande literatuur en digitale bronnen. Het gaat hierbij om actuele verspreidingsgegevens (NDFF) en provinciale verspreidingsatlassen.

Vleermuisonderzoek

Op het erf De Baak 16 is (in het kader van een separate, in voorbereiding zijnde bestemmingsplanprocedure) gericht onderzoek uitgevoerd naar verblijfplaatsen van vleermuizen in een boom en de woning. De bomenrijen aan weerszijden van De Baak tussen de nummers 8 en 28 zijn onderzocht op een mogelijke vliegroutefunctie. De onderzoeksmethode is nader weergegeven bij de resultaten in het volgende hoofdstuk.

Jaarrond beschermde nesten

Omdat mogelijk soorten als Buizerd, Sperwer of Ransuil kunnen broeden in de takkennesten die verspreid over het gebied aanwezig zijn, is bij het quickscan-veldbezoek op 24 april 2017 en bij daglicht voorafgaand *cq* na elk vleermuisbezoek aandacht aan deze nesten besteed door te posten en sporen te zoeken onder de bomen. Op 24 april en nogmaals op 20 september zijn alle nesten overdag nagelopen op sporen op de grond. Het watercompensatiegebied langs de Ambachtsezoom is op 26 oktober 2017 onderzocht op takkennesten van uilen en roofvogels.

Tijdens alle nachtelijke bezoeken is geluisterd naar baltsgeluiden van Ransuil en bedelgeluiden van jonge Ransuilen. Op 22 juli is door een ecologisch onderzoeker met klimcertificaten een nest in de oprijlaan van het voormalige erf De Baak 26 onderzocht op gebruikssporen.

Op 24 april is ook gezocht naar Huismussen op De Baak 16. Op 20 september is gezocht naar exemplaren, nesten en sporen van Huismus en Kerkuil in de loods van De Baak 8. Op 26 oktober 2017 zijn de schuren achter De Baak 12 onderzocht op mogelijke aanwezigheid van (Kerk-)uilen. De Baak 28 is in 2012 voor het laatst bezocht.

3. Resultaten

3.1 Flora

In het onderzochte gebied zijn algemene plantensoorten van erven en agrarisch gebied aangetroffen. Waargenomen soorten zijn onder andere Gewone paardenbloem, Smeerwortel, Klein hoefblad, Straatgras, Kleine veldkers en Brede weegbree. In de sloten en slootkanten groeien Liesgras, Riet, Harig wilgenroosje en Dotterbloem.

Er zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen of in de NDFF bekend (geraadpleegd 10 oktober 2017). Gezien de aangetroffen soortensamenstelling, het agrarisch gebruik en de terreingesteldheid worden dergelijke soorten ook niet verwacht. Ook tijdens eerdere door Ecogroen uitgevoerde onderzoeken (Lindenholz, 2012) zijn geen plantensoorten aangetroffen welke momenteel beschermd zijn onder de Wet natuurbescherming. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.

3.2 Vleermuizen

Beschermde aspecten

Het leefgebied van de in artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV) beschermde vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven.

Kader 3.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven/ zomerverblijven, baltslocaties/ paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foerageergebied

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Methode

De Baak 16

Aangezien de gemeente het erf De Baak 16 heeft aangekocht en hier (los van het bestemmingsplan Bedrijvenpark Ambachtsezoom) het erf wil slopen, is gericht vleermuisonderzoek uitgevoerd voor verblijfplaatsen. Bij het quickscan-veldbezoek op 24 april 2017 is namelijk vastgesteld dat er sprake was van potentiële vleermuisverblijfplaatsen in de woning en een Acacia met een spechtenholte op de hoek van het erf.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad, 2013) en voldoet ook aan het nieuwe protocol 2017. Hierin is beschreven waar een vleermuisonderzoek (minimaal) aan moet voldoen om het gebruik van een (vaste) verblijfplaats door vleermuizen vast te kunnen stellen. In deze situatie waren vijf nachtelijke bezoeken verspreid over het jaar noodzakelijk. Specifiek gaat het om drie nachtelijke bezoeken in de periode juni-half juli gericht op kraamkolonies/ zomerverblijfplaatsen en twee nachtelijke bezoeken in augustus-september gericht op baltslocaties/paarverblijfplaatsen van vleermuizen. In tabel 2.1 is weergegeven op welk moment de onderzoeken zijn uitgevoerd. De onderzoeken zijn steeds door één persoon te voet uitgevoerd.

Vliegroute De Baak en foerageergebied

Langs De Baak wordt een deel van de bomen gekapt. Omdat hier mogelijk sprake kon zijn van een vliegroute van vleermuizen en er een onderbreking in de beplanting optreedt als gevolg van de kap is nader onderzoek naar een vliegroudefunctie uitgevoerd. Het gaat globaal om de bomen die zijn aangegeven in figuur 3.1. Als deze bomen een onderdeel zijn van een onmisbare vliegroute, kan sprake zijn van aantasting van de gunstige staat van instandhouding van de afhankelijke vleermuissoorten.

Figuur 3.1: Locatie vliegrouteonderzoek. De te kappen bomen zijn aangegeven met rode stippen. Binnen het zwarte vak zal een onderbreking in een lijnvormige landschapsstructuur optreden.

Conform het vleermuisprotocol is voor de hier te verwachten soorten op twee momenten in de periode half april - half september nachtelijk onderzoek uitgevoerd. Tussen deze bezoeken dienen minimaal zes weken te zitten en één bezoek dient in de kraamperiode (globaal 1 juni - 15 juli) te worden uitgevoerd. In tabel 2.1 is weergegeven op welk moment de onderzoeken zijn uitgevoerd. Deze onderzoeken zijn 's avonds uitgevoerd door één persoon te fiets. Tevens is aandacht besteed aan foerageergebieden.

Potentieel geschikte boomholten in de oprijlaan

In drie bomen (Schietwilgen) in de laan langs de oprit naar het reeds gesloopte erf De Baak 26 zijn een ondiep ingerot takgat en spechtenholten aanwezig. Deze zijn potentieel geschikt als zomer- en of paarverblijfplaats voor boombewonende vleermuizen zoals Ruige (en eventueel Gewone) dwergvleermuis. Andere soorten werden op basis van bekende verspreidingsgegevens niet verwacht. Voor kraamgroepen zijn de holten niet geschikt omdat het kleine, recent ontstane holten zijn. Overigens bevinden kraamkolonies van Gewone dwergvleermuizen zich in gebouwen en bevinden de kraamkolonies van de langeafstandstrekker Ruige dwergvleermuis zich in Oost- en Midden-Europa.

De oprijlaan is een zijspoor¹ in de onderzochte potentiële vliegroute. Daarom kon het meegenomen worden in het vliegroute-onderzoek. In tabel 2.1 is weergegeven op welke moment de onderzoeken zijn uitgevoerd.

In deze situatie waren volgens het vleermuisprotocol vijf nachtelijke bezoeken verspreid over het jaar noodzakelijk. Specifiek gaat het om drie nachtelijke bezoeken in de periode juni-half juli gericht op kraamkolonies/ zomerverblijfplaatsen en twee nachtelijke bezoeken in augustus-september gericht op baltslocaties/paarverblijfplaatsen van vleermuizen. In tabel 2.1 is weergegeven op welke moment de onderzoeken zijn uitgevoerd. De onderzoeken zijn steeds door één persoon te voet uitgevoerd.

Extra bezoeken aan de oprijlaan

Toen bij het erfbezoek op 20 september 2017 een kort bezoek aan de laan werd gebracht werd gedurende korte tijd een baltsende Ruige dwergvleermuis gehoord bij een van de bomen met een holte. Daarom is besloten op 25 en 26 september extra bezoeken uit te voeren om een verblijfplaats met zekerheid te kunnen vaststellen of uitsluiten. Het laatste bezoek is uitgevoerd door bureau NWC uit Dordrecht en is uitgevoerd door twee personen, waardoor de laan aan weerszijden kon worden onderzocht op uitvliegende dieren.

Tabel 2.1 inventarisatiemomenten aanvullend onderzoek

Datum	Dagdeel	Doel	Begintijd	Eindtijd	Temp	Bewolking	Neerslag	Windkracht
7-6-2017	Avond	Vliegroutes/laan	21.15	23.00	15	bewolkt	geen	4
12-6-2017	Avond	Erf Baak 16	21:15	23:30	17	half	geen	3
27-6-2017	ochtend	Erf Baak 16	3:15	5:30	12	helder	geen	2
11-7-2017	Avond	Erf Baak 16	21:00	22:50	17	zwaar	na 22:40 miezer	1
22-8-2017	Avond	Vliegroutes/laan	20:45	23:00	18	half	geen	3
20-9-2017	Ochtend	Baak 16	05:15	7.15	11	helder	geen	1
25-9-2017	Avond	Laan	22:00	23:59	13	helder	geen	2
26-9-2017	Ochtend	Laan	05:00	07:30	11	helder	geen	0
26-9-2017	Avond	Laan	19:15	22:00	16	sluier	geen	1

¹ Deze laan loopt dood in het open weidelandschap

Resultaten De Baak 16

Tijdens de vijf vleermuisbezoeken aan het erf zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld. Er is ook geen gedrag waargenomen dat daarop wijst, zoals zwermen of aantikken. Er zijn alleen Gewone en Ruige dwergvleermuizen aangetroffen, die foeragerend of passerend zijn waargenomen. Uit het onderzoek blijkt zodoende dat van verblijfplaatsen van vleermuizen op dit erf geen sprake is. Het erf (woning, garage en beplanting) kan zonder nadere maatregelen voor vleermuizen worden geamoveerd.

Resultaten vliegroute-onderzoek

Tijdens de onderzoeken gericht op vliegroutes zijn geen duidelijke vliegroutes vastgesteld van vleermuizen die pendelen tussen kolonies en foerageergebieden. Langs de Baak (globaal tussen de nummers 8 en 28) zijn regelmatig passerende Gewone en Ruige dwergvleermuizen vastgesteld, alsmede éénmaal een Watervleermuis, maar het ging daarbij steeds om enkelingen en dieren die steeds over korte afstand heen-en-weer vlogen. Van verhoogde aantallen en een gemeenschappelijke richting was geen sprake. De bomenrijen fungeren niet als een vaste en onmisbare vliegroute voor vleermuizen. Voor de kap van de bomen hoeft zodoende geen ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

Resultaten boomholten en aanvullende bezoeken oprijlaan

Tijdens geen van de gerichte bezoeken zijn zwermgedrag, in- of uitvliegende dieren of andere aanwezigingen vastgesteld behalve het volgende. Op 20 september (ochtendbezoek) werd korte tijd een Ruige dwergvleermuis vastgesteld die vermoedelijk vanaf het oppervlak van een boomstam in de laan riep. Dit kan duiden op een paarverblijfplaats of een onderdeel van een paarterritorium. Na enkele minuten vertrok het dier en kwam niet terug. Er is geen invlieg- of zwermgedrag waargenomen.

Omdat dit resultaat onvoldoende zekerheid gaf over aan- of afwezigheid van een verblijfplaats is besloten extra bezoeken uit te voeren. Tijdens een avondbezoek op 25 september werden geen baltsende vleermuizen gehoord. Tijdens het ochtendbezoek enige uren later is het dier weer kort baltsend aanwezig geweest, maar de roep werd vliegend ten gehore gebracht. Er is geen invlieg- of zwermgedrag vastgesteld.

Om finale zekerheid te krijgen is dezelfde avond (25 september 2017) door twee onderzoekers van ecologisch onderzoeksbureau NWC gepost aan weerszijden van de laan. Er zijn met zekerheid geen vleermuizen uit de laan komen vliegen, waardoor verblijfplaatsen kunnen worden uitgesloten. Later op de avond werden wel foeragerende Ruige dwergvleermuizen vastgesteld, maar van balts was geen sprake. De aanwezigheid van een zomer- en/of paarverblijf van Gewone en Ruige dwergvleermuis of andere soorten wordt dan ook uitgesloten. De kap kan dus plaatsvinden zonder nadere maatregelen voor vleermuizen.

Foerageergebied

In de huidige situatie is het open landbouwgebied slechts bij windstil en warm weer aantrekkelijk als foerageergebied. De vleermuizen foerageren in het plangebied voornamelijk rondom erven en beplanting. De dieren die gebruik maken van dit foerageergebied kunnen na de bomenkap gebruik maken van de bomen langs de erven van De Baak 4 tot 12 en de bomen die dan resteren langs De Baak, zoals de grote populieren aan weerszijden van De Baak. Bovendien wordt het bedrijventerrein groen ingericht met een grote watergang en bomenrijen tussen de kavels, waardoor het terrein voor vleermuizen in belang zal toenemen als foerageergebied.

Eindconclusie vleermuizen

Op basis van het uitgevoerde vleermuisonderzoek is vastgesteld dat in het bestemmingsplangebied en perceel De Baak 16 geen verblijfplaatsen of onmisbare vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen aanwezig zijn. Voor wat betreft vleermuizen kan de sloop van de gebouwen en de kap van 338 bomen zonder nadere maatregelen worden uitgevoerd. De enige uitzondering hierop is De Baak 28. De beoordeling of er verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig kunnen zijn dienen geactualiseerd te worden.

3.3 Overige zoogdieren

Bij overige zoogdieren wordt onderscheid gemaakt in drie categorieën met een verschillend beschermingsregime (zie kader 2.1).

Soorten van Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn

Vaste verblijfplaatsen van overige zoogdieren die zijn opgenomen op Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn zoals Noordse woelmuis, Otter en Bever worden op basis van het veldonderzoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (NDFF 2017) uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Nationaal beschermde soorten (zonder provinciale vrijstelling)

Nationaal beschermde zoogdieren zoals Waterspitsmuis, Eekhoorn en Boommarter worden op basis van het veldonderzoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (NDFF 2017) uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Nationaal beschermde soorten (met provinciale vrijstelling)

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied uitwerpselen van Vos aangetroffen. Een burcht is echter niet vastgesteld. Vossen maken in open gebieden ook gebruik van veldlegers in de open lucht. Verder zijn verblijfplaatsen en exemplaren van allerlei algemene vrijgestelde beschermde soorten zoals Haas, Huis-spitsmuis, Mol, Egel, Rosse woelmuis, Veldmuis en Bosmuis aangetroffen en/of te verwachten in het plangebied.

In voorliggende situatie geldt voor deze soorten automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen niet aan de orde is. Voor deze soorten geldt echter nog wel de zorgplicht. Vanwege het open agrarische karakter en nabijheid van oppervlaktewater zijn ook niet-beschermde soorten als Muskusrat en Bruine rat te verwachten.

In het kader van de algemene wettelijke zorgplicht kan onnodige schade aan exemplaren voorkomen worden door grondwerk en het dempen van sloten uit te voeren buiten de kwetsbare voortplantings- en winterperiode. De meest geschikte periode is september-oktober.

3.4 Broedvogels

Bij broedvogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillend beschermingsregiem (zie kader 2.1).

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Op basis van het uitgevoerde veldbezoek, de terreinkenmerken en de constructie van de bebouwing worden meerdere jaarrond beschermde nesten van broedvogels (zie kader 4.2) verwacht.

Kader 3.6 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Huisemus

Tijdens eerdere door Ecogroen uitgevoerde onderzoeken zijn in het plangebied alleen territoria/nestplaatsen van Huisemus vastgesteld op De Baak 28. Het ging om circa tien paren (Lindenholz, 2012). Sindsdien is het erf niet meer onderzocht omdat geen overeenstemming met de eigenaar is bereikt. Er zijn op 24 april 2017 wel enkele Huismussen vastgesteld op het erf (gezien van grote afstand) maar een adequate inventarisatie kon vanaf afstand niet worden uitgevoerd.

Bij veldbezoeken in 2012 en 2017 is vastgesteld dat in de overige opstallen in het plangebied (schuur achteraan kavelpad De Baak 8, woning De Baak 16 en de schuren achter De Baak 12) geen Huismussen broeden.

Voor het te zijner tijd afbreken van De Baak 28 is ontheffing van de Flora- en Faunawet verleend (kenmerk FF/75C/2013/0270). Op 1 januari is de Wet Natuurbescherming van kracht geworden. Op basis van het overgangsrecht zijn de voorwaarden uit onder de Flora- en Faunawet verleende ontheffingen onverminderd van kracht. De ontheffing geldt tot 1 januari 2019.

Voor de nesten van Huisemus die verloren gaan dienen mitigerende maatregelen te worden genomen. De voorwaarden voor het mogen slopen zijn na te lezen in de ontheffing en bestaan in het kort uit het werken buiten de kwetsbare broedperiode, het vooraf ongeschikt maken van de nestplaatsen en het tijdig aanbieden van adequate vervangende nestgelegenheid. Deze voorbereidende werkzaamheden zijn nog niet uitgevoerd. Indien de ontheffing verloopt voordat het erf geamoveerd is, dient naar verwachting een nieuwe inventarisatie uitgevoerd te worden en een nieuwe ontheffingsprocedure te worden doorlopen.

Roofvogels en Ransuil

In 2014 heeft een Buizerd gebroed in een groot takkennest boven de oprit van het reeds afgebroken erf aan De Baak 26. Nesten van Buizerd genieten jaarronde bescherming en zijn ontheffingsplichtig. In 2015 is dit nest niet door Buizerd bezet (Hoksberg, 2015) maar door een Torenavalk gebruikt. Voor nesten van Torenavalk geldt geen jaarronde bescherming. In 2016 is het nest niet door roofvogels of uilen gebruikt,

getuige een check op 1 juli 2016 door Ecogroen. In 2015 en 2016 woonde een landkraker in een zelfgebouwd onderkomen op het erf waardoor de Buizerd vermoedelijk is verstoord en weggebleven. Het nest is in week 9 van 2017 in overleg met Ecogroen verwijderd omdat het permanent verlaten was en de gemeente wilde voorkomen dat de Buizerd zich opnieuw zou vestigen op deze (te kappen) locatie.

Er bleek later nog een tweede takkennest in een naburige boom aanwezig. Dit nest is tijdens het quickscan-veldbezoek op 24 april 2017 en alle vleermuisbezoeken (behalve het laatste op 26 september 2017)) onderzocht door te posten en te zoeken naar sporen zoals uitwerpselen, prooiresten en ruiveren.

Er zijn regelmatig waarnemingen gedaan van Buizerd nabij de bomenlaan, maar geen daarvan was nestindicerend. Er werd geen alarm gehoord en onderzoekers werden niet in de gaten gehouden door waakzame oudervogels. Omdat geen indicaties bestonden voor een broedgeval maar er wel een regelmatig lang vliegende Buizerd werd vastgesteld, is de nestboom op 22 juli beklommen is door een ecologisch onderzoeker van bureau OneNature en onderzocht op gebruikssporen. Uit het onderzoek bleek dat het een oud eksternest betreft dat in 2017 niet in gebruik is geweest door welke vogelsoort dan ook.

In 2015-2017 waren ook geen andere takkennesten in het plangebied in gebruik door roofvogels en/of uilen. Wel zijn in mei en juni 2017 twee waarnemingen gedaan van een jagende Ransuil nabij de rotonde Reeweg-Ambachtsezoom (NDFF, 2017) en is tijdens het vleermuisonderzoek op 27 juni 2017 tenminste een tweetal bedelroepende jonge Ransuilen gehoord. De jonge vogels bevonden zich in open terrein, globaal achter De Baak 12. Er is daar geen sprake van geschikte broedplaatsen. Naar alle waarschijnlijkheid betreft het uitgevlogen jongen waarvan de nestplaats zich op een onbekende plek buiten het plangebied bevindt. Het nest bevindt zich in ieder geval niet in het plangebied, waardoor van schade aan de nestplaats geen sprake is.

De voorgenomen kap van 338 bomen kan voor wat betreft jaarrond beschermde nestplaatsen zonder nadere maatregelen of een ontheffingsaanvraag worden uitgevoerd.

Kerkuil

Het is niet uitgesloten dat op De Baak 28 een (incidentele) roestplaats of een nestplaats van Kerkuil aanwezig is. Deze locaties zijn voor het laatst onderzocht in 2012 (Lindenholz 2012). Dit dient te worden uitgesloten, ruim voordat de sloopplannen worden uitgevoerd. In de loods bij de kassen achter De Baak 8 en in de schuren achter De Baak 12 zijn geen sporen (braakballen, uitwerpselen of ruiveren) van Kerkuil aangetroffen.

Overige broedvogels

Door de aanwezigheid van bebouwing en struweel in het plangebied is broedbiotoop aanwezig voor enkele algemene vogelsoorten zoals Witte kwikstaart, Ekster, Zwarte kraai, Merel, Zwarte roodstaart en Turkse tortel. In 2016 werd regelmatig een Groene specht gehoord tijdens veldonderzoeken. In de laan van het voormalige erf 26 zijn in 2017 Grote bonte spechten waargenomen in een boomholte. Vanwege het open agrarische karakter zijn weidevogelsoorten als Fazant, Kievit, Tureluur en Scholekster aangetroffen of te verwachten. Door de aanwezigheid van sloten zijn watervogels als Wilde eend, Krakeend, Waterhoen en Meerkoet aangetroffen en te verwachten.

Alle broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Voor verstoring tijdens het broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Wilde eend broedt echter vroeger; soms al in februari en Turkse tortel juist laat; tot in december. Een broedvogelcheck kan in twijfelgevallen uitkomst bieden.

3.5 Amfibieën

Aanvullend onderzoek in 2012 en 2013 (Lindenholz, 2013) naar de strikt beschermde Rugstreeppad heeft uitgewezen dat aanwezigheid van de soort kan worden uitgesloten in het plangebied. Wel zijn Bruine kikker, Bastaardkikker, Gewone pad en Kleine watersalamander algemeen aangetroffen in het gebied. Voor deze nationaal beschermde soorten geldt in Zuid-Holland vrijstelling in geval van ruimtelijke ontwikkelingen. In het kader van de algemene wettelijke zorgplicht kan onnodige schade aan exemplaren voorkomen worden door sloten te dempen buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode. De meest geschikte periode is september-oktober.

3.6 Vissen

In drie watergangen in het plangebied zijn in het verleden beschermde vissoorten aangetroffen. Kleine modderkruiper is in al deze drie watergangen aangetroffen en Bittervoorn in één watergang langs de Reeweg. Voor het dempen/verleggen van deze watergangen is destijds een ontheffing van de toenmalige Flora- en Faunawet aangevraagd en verleend onder kenmerk FF/75C/2013/0270, die geldig is tot 1 januari 2019. Bij het in werking treden van de Wet Natuurbescherming is de beschermde status van deze soorten echter vervallen. Het overgangsrecht in de Wet Natuurbescherming geeft aan dat de voorschriften uit een onder de Flora- en Faunawet verleende ontheffing onverminderd van kracht blijven. Dat betekent dat het dempen van sloten en andere ingrijpende werkzaamheden in het watermilieu onder de voorwaarden uit de ontheffing moeten plaatsvinden, tenzij de ontheffing verlopen is ten tijde van de werkzaamheden. Geadviseerd wordt om een wijzigingsverzoek in te dienen bij bevoegd gezag om de ontheffing aan te passen op de vervallen beschermingsstatus.

Op 24 april 2017 zijn alle sloten nogmaals intensief bemonsterd met een steeknet. Daarbij zijn wederom Kleine modderkruipers aangetroffen, maar geen Bittervoorns. Verder zijn Kolblei, Ruisvoorn, Driedoornige en Tiendoornige stekelbaars aangetroffen. Deze soorten zijn niet beschermd onder de Wet Natuurbescherming, maar omdat vissen kwetsbaar zijn bij dempingswerkzaamheden wordt in het kader van de wettelijke zorgplicht geadviseerd om altijd richting het open water te dempen. Door een dammetje van zoden met behulp van een rupskraan langzaam door de sloot te schuiven kan het water met de vissen worden weggestuwd. Bij ophoping van slootbagger voor het dammetje kan dit met de kraan op de kant worden uitgelegd, waarbij vissen uit de bagger verzameld en naar een veilig water kunnen worden gebracht. Achter het dammetje kan zonder schade aan vissen worden gedempt.

Eveneens in het kader van de algemene wettelijke zorgplicht kan onnodige schade aan vis voorkomen worden door sloten te dempen buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode. De meest geschikte periode is september-oktober.

3.7 Overige soorten

In het plangebied zijn reptielen of in de Wet natuurbescherming beschermde ongewervelden aangetroffen of te verwachten. Wegens de afwezigheid van geschikt biotoop ontbreken geschikte voortplantingslocaties of andere beschermde leefgebieden voor deze soorten. Vervolgstappen voor overige soortgroepen zijn niet aan de orde.

3.8 Conclusie aanwezige beschermde soorten

Op basis van de voorgaande paragrafen wordt geconcludeerd dat de in tabel 3.1 weergegeven soorten binnen de invloedssfeer van de plannen aanwezig zijn. In de tabel is aangegeven naar welke soorten onderzoek is gedaan en welke vervolgstappen nodig zijn.

Tabel 3.1. Vervolgstappen

Aangetroffen soorten/situaties	Vervolgstappen
Niet recent onderzochte locatie	Actualiseren door middel van quickscan veldbezoek De Baak 28.
Flora	Niet aan de orde
Vleermuizen	Actualisatie quickscan De Baak 28. Verder geen vervolgstappen.
Huismus	Actualisatie quickscan De Baak 28. Tijdig uitvoeren mitigerende maatregelen. Vanaf 2019 actualisatie inventarisatie en nieuwe ontheffing nodig.
Buizerd en Ransuil	Geen
Kerkuil	Actualisatie De Baak 28
Zoogdieren	Opvolgen wettelijke zorgplicht
Amfibieën	Opvolgen wettelijke zorgplicht
Vissen	Ontheffingsvoorschriften opvolgen of wijzigingsprocedure volgen
Reptielen en ongewervelden	Niet aan de orde

Uit het onderzoek is gebleken dat de voorgenomen kap van 338 bomen zonder schade aan ontheffingsplichtige soorten kan worden uitgevoerd. Een ontheffing is niet nodig. Ook de sloop van de resterende opstallen (behalve De Baak 28) kan zonder ontheffing worden uitgevoerd.

4. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Dienst Regelingen (2015) Ontheffing Flora- en Faunawet Ambachtsezoom (FF/75C/2013/0270)

Dietz, C, O. von Helversen & D. Nill (2007) Bats of Britain, Europe & Northwest Africa. A&C Black Press, London.

Hoksberg, M.G. (2016) Nader onderzoek jaarrond beschermde vogelnesten Ambachtsezoom. Ecogroen rapport 11340B.

Lindenholz, J.G. (2012). Quicksan natuurtoets bedrijventerrein Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 11 -340. EcoGroen Advies, Zwolle.

Lindenholz, J.G. (2013) Notitie onderzoek Rugstreeppad Ambachtsezoom. Ecogroen rapport 11-340A.

Vleermuisvakberaad NGB (2013 en 2017) Vleermuisprotocol.

Vos, R.M. (2017) Boomtechnische beoordeling bij 410 bomen, Ambachtszone te Hendrik-Ido-Ambacht

Internet:

BIJ12 Kennisdocumenten Huismus, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Buizerd.

(<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>)

Ruimtelijkeplannen.nl (Overzicht van actuele bestemmingsplannen)

NDFF Uitvoerportaal (<https://ndff-ecogrid.nl>). Geraadpleegd oktober 2017.

